

ალზრდის სტილის გავლენა მოზარდის ფსიქო-სოციალურ განვითარებაზე

DOI: <https://doi.org/10.52340/bal/2023.02.08>

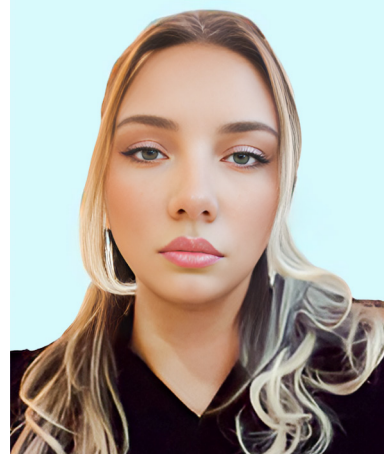
აბსტრაქტი

იდენტობისა და თვითშეფასების ფორმირების პროცესში ოჯახური გარემო და ალზრდის სტილი უმნიშვნელოვანეს როლს ასრულებს. ოჯახებში სადაც მშობლები თავიანთ ფუნქცია-მოვალეობებს კარგად უმკლავდებიან, შეიძლება უსაფრთხო, მშვიდ და მეგობრულ გარემოს უქმნიან. ჯანსაღ ოჯახურ გარემოში მოზარდი თავს მშვიდად და დაცულად გრძნობს. აცნობიერებს, რომ მშობელი მას იღებს ისეთს როგორც არის. გარდა ამისა, მშობლები ეხმარებიან მოზარდის დამოუკიდებელ და სრულფასოვან პიროვნებად ჩამოყალიბებაში.

მშობლის მხრიდან გამოყენებული ალზრდის სტილი არის მეთოდი რომლის გამოყენებითაც მშობელი ზრდის შვილს. მშობლის დამოკიდებულება დიდად განსაზღვრავს ბავშვის ფსიქიკურ და ფიზიკურ ჯანმრთელობას. ის გავლენას ახდენს ბავშვის კოგნიტურ, სოციალურ და კომუნიკაციური უნარების განვითარებაზე. ალზრდის სტილს გადამწყვეტი მნიშვნელობა აქვს ბავშვის სოციალიზაციისა და პიროვნებად ფორმირების პროცესში.

დარწმუნებით შეიძლება ითქვას, რომ მოზარდის წარმატებულ პიროვნებად ჩამოყალიბება, მშობლის მხრიდან გამოყენებულ ალზრდის მეთოდზე დიდწილად არის დამოკიდებული. მიუხედავად იმ ფაქტისა, რომ მოზარდს ცხოვრების მანძილზე რამდენიმე მნიშვნელოვან სოციალურ გარემოში უნევს ყოფნა, მათ შორის ოჯახი პირველია სადაც ზემოთ აღნიშნული უნარები უპირველესად მშობლების გარემოცვაში ყალიბდება.

აღნიშნულიდან გამომდინარე, ანალიტიკური კვლევა მიზნად ისახავს მოზარდთა ფსიქო-სოციალურ განვი-

თინათინ ჭარხალაშვილი

სოციალურ მეცნიერებათა დოქტორი
საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი,
ასისტენტ პროფესორი

<https://orcid.org/0009-0002-3067-2118>

E-mail: charkhalashvilitinano12@gtu.ge

თარებაზე მშობელთა მხრიდან გამოვლენილი ალზრდის სტილის და მეთოდების გავლენების შესწავლას.

საკვანძო სიტყვები: მოზარდობა, ოჯახი, ალზრდის სტილი პიროვნული განვითარება.

ციტირებისთვის: ჭარხალაშვილი თ., ალზრდის სტილის გავლენა მოზარდის ფსიქო-სოციალურ განვითარებაზე, უურნალი „ბიზნესი და კანონმდებლობა“, №2, 2023, გვ.70-74.

THE INFLUENCE OF PARENTING STYLE ON THE PSYCHO-SOCIAL DEVELOPMENT OF ADOLESCENTS

Tinatin Charkhalashvili

Doctor of Social Sciences

Technical University of Georgia, Assistant Professor

<https://orcid.org/0009-0002-3067-2118>

E-mail: charkhalashvilitinano12@gtu.ge

ABSTRACT

Along with the formation of identity and self-esteem in adolescence, the family environment and parenting style used by parents play a critical role. In families where parents cope well with their functions, they create a safe, calm and friendly environment for their children. In a healthy family environment, the child feels calm and safe. Realizes that the parent accepts him/her as he/she is. In addition, parents help to develop a teenager into an independent and full-fledged person.

The parenting style is the method a parent uses to raise their child. A parent's attitude greatly determines a child's mental and physical health. It affects the development of the child's cognitive, social and communication skills. Parenting style is of crucial importance in the process of socialization and personality formation of a child.

It can be said with certainty that the development of a teenager into a successful person largely depends on the parenting method used by the parents. Despite the fact that a teenager has to be in several important social environments during his/her life, among them the family is the first where the above-mentioned skills are formed primarily in the environment of parents.

Based on the above, the analytical research aims to study the influence of parenting styles and methods on the psychosocial development of adolescents.

Key words: Adolescence, Family, Parenting style, Personal development.

For citation: Charkhalashvili T., The influence of parenting style on the psycho-social development of a teenager, "Business and Legislation" magazine, No. 2, 2023, p. 70-74.

ძირითადი ტექსტი

მოზარდის განვითარების ასაკობრივი თავისებურებანი

ადამიანის ცხოვრება სამ ძირითად ეპოქად იყოფა. პირველი და უმნიშვნელოვანესი ეპოქა ბავშვობას და მოზარდობას უკავშირდება, რაც თავის მხრივ არსებით გარდაქმნებთან არის დაკავშირებული და ფსიქოლოგიური თვალსაზრისით განვითარების აღმავალ პროცესებს განასახიერებს. განვითარების თვალსაზრისით, ცვლილებები სამი მიმართულებით ხორციელდება. ესენია: ფიზიკური, ფსიქიკური და პიროვნული.

პიროვნული განვითარება მოზარდის თავისუფლებისა და დამოუკიდებლობის მოთხოვნილებათა განსაკუთრებულ აქტუალუზაციას გულისხმობს. მოზარდობის ასაკში, მოზარდი საკუთარ თავს უკვე პიროვნებად აღიქვამს და უპირველეს მნიშვნელობას სწორედ არჩევანის დამოუკიდებლობას ანიჭებს. ამ პროცესს თან ახლავს გარდამავალი ასაკის კრიზისი, რომელსაც ფსიქოლოგიურ ლიტერატურაში მოცემული მოსაზრების თანახმად, ჯიუტობასაც უწოდებენ, რადგან მოზარდისათვის მთავარია თავის ნებაზე ქცევა, რითაც საკუთარ "მე"-ს დამოუკიდებელ პიროვნებად აღიქვამს.

ასაკობრივი განვითარების ყველა საფეხურზე აღზრდის სტილს და ოჯახურ გარემოს უმნიშვნელოვანესი როლი აკისრია. ყველაზე დიდ წინააღმდეგობას ამ პერიოდში მშობლები აწყდებიან, რომლებიც ვერ ხვდებიან, რომ მოზარდობის ასაკში ბავშვობა ნაწილობრივ დასრულდა დამიუხედავად ამისა, აქვთ მცდელობა მოზარდი დაუბრუნდეს პასიური მოსმენისა და მორჩილების რეჟიმს. ხშირად როცა ეს არ გამოდის, აღმზრდელები ძირითადად სხვადასხვა სადამსჯელო ღონისძიებებს მიმართავენ, მაშინ როცა შესაძლებელია კარგად მოფიქრებულ რჩევა დარიგებებს გაცილებით მეტი სარგებლობის მოტანა შეუძლია. ტაქტიკიან აღმზრდელს შეუძლია სოციალურად მისაღები ქცევა ისე მოახვიოს თავს მოზარდს, რომ მან სრული პიროვნული დამოუკიდებლობა განიცადოს. ასევე არასწორი აღმზრდელობის მიზეზია ის, რომ მოზარდი არ თანამშრომლობს აღმზრდელთან, პირიქით ის მიდის აღმზრდელის წინააღმდეგ.

გარდატეხის ასაკში მოზარდი განიცდის მრავალ ცვლილებას. თვითშეფასებისას მოზარდი ყურადღებას არა სასწავლო საქმიანობაზე, არამედ ფიზიკურ მახასიათებლებსა და ურთიერთობაზე ამახვილებს, მათ

შორის თანატოლებთან. თვითშეფასების განვითარებიდან გამომდინარე, მოზარდის თვითშეფასება უფრო ადეკვატური ხდება. მოზარდს შეუძლია გააცნობიეროს როგორც საკუთარი დადებითი, ასევე უარყოფითი თვისებები. თვითშეფასებაში აისახება არა მხოლოდ ფიზიკური ნიშნები, არამედ ზნეობრივი მახასიათებლები და უნარები. მცირდება უფროსების გავლენა ბავშვის თვითშეფასებაზე და იზრდება რეფერენტული ჯგუფის გავლენა. არაადეკვატურმა თვითშეფასებამ შეიძლება უბიძგოს მოზარდს დელინკვენტური ქცევისკენ. ეს პროცესი ცხადყოფს, თუ რამდენად დიდი მნიშვნელობა აქვს იმ სოციალურ გარემოს სადაც ხდება მოზარდის პიროვნული, სოციალური და ემოციური განვითარება.

მოზარდობის ასაკში პიროვნების განვითარებაზე დიდ გავლენას ახდენს მოზარდის ურთიერთობები, უპირველეს ყოვლისა მდგომარეობა ოჯახსა და საზოგადოებაში. განვითარების ამ პერიოდში მოზარდისათვის ახალწარმონაქმნია პიროვნული თვითგამორკვევისადმი ფსიქოლოგიური მზაობა. მოზარდობის სპეციფიკურ თავისებურებად შეიძლება ჩაითვალოს მისი არაერთგვაროვანი სოციალური მდგომარეობა, რადგან მათ ანუხებთ ისეთი საკითხი როგორიცაა, უფროსებისაგან ავტონომიის უფლება, ურთიერთდამოკიდებულებანი და აღმზრდელებთან ურთიერთობანი. გარდა ამისა, მათ წინაშე მთელი სიმწვავეით დგება ცხოვრებისეული თვითგამორკვევის ამოცანები. ასეთი თავისებური სოციალური სიტუაცია აპირობებს პიროვნების განვითარების თავისებურებას მოზარდობის ასაკში. სწორედ ამ ახალი სოციალური სიტუაციის საფუძველზე ხდება მოზარდის პიროვნების მოტივაციური სფეროს ცვლილებები, რომლებიც თავის მხრივ, სხვა თვისებების შეცვლის მიზეზი და საფუძველი ხდება.

სოციუმის გავლენა მოზარდის განვითარებაზე

გარდამავალ ასაკში ფიზიკური და ფსიქიკური განვითარების კვალდაკვალ მოზარდთან სხვადასხვა ფორმის ცვლილება ხდება, რასაც მოზარდის მხრიდან მოწყვება, როგორც ფიზიკური და გონებრივი, ასევე სქესობრივი მომნიშვნელების გაცნობიერების და დამოუკიდებელ პიროვნებად ჩამოყალიბების პროცესი, რაც გამოიხატება იმაში, რომ იგი გადადის ახალ ცხოვრებისეულ საფეხურზე. შესაბამისად, მისთვის საკმარისი არ არის ის